

Kot vsi svišči tako je tudi jesenski zaspanček jako grenkega okusa, zato zanj kot za druge živina na paši ne mara. Od enega te vrste, in sicer od rumenega svišča ali košutnika pa rabijo njegovo korenino v zdravilstvu.

Jesenski zaspanček cvete prav pogostoma na apnenih, suhih tleh in pod grmovjem in to ob času, ko je zima že storila svoj prvi korak v deželo.

Zaradi njegove izredno lepe sinjemodre barve in neomajanega junaštva, s katerimi kljubuje smrtonosnim vplivom, ki prete zamoriti zadnje sledove umirajočega življenja v prirodi, pač zasluži, da mu prisodimo prvo mesto med cveticami, s katerimi se *more* še ponašati listopad.“

Premodre glave.

Po narodni smešnici spisal *Silvester K.*

X.

bčinska hiša z veliko občinsko dvorano je bila najimennitnejše poslopje slavnega Zabrdca, tega prepričanja ste gotovo tudi vi, mladi čitatelji, ki ste z zanimanjem poslušali vse dozdej že pripovedovane dogodke. Saj je neki veljaven učenjak izrekel o neki priliki velevažne besede, ki so jih ponatisnili vsi časopisi vsega sveta, namreč:

„Zabrd samobsebi bi ne bil tako slaven, ako bi ne imel tako slavne občinske hiše!“

To pa se reče že več nego nekaj.

Kdor ve, da je bila najlepša čednost korenjaških Zabrdčanov popolna vzajemnost, ta si bo tudi dal dopovedati, da so vsako, tudi najmanjše podjetje presojali prej v občinski dvorani.

In kakor sem čital v veliki in stari zgodovini o zabrdskih korenjakih, so se bili v tej hiši premnogokrat hudi govorniški boji; saj so se baje občinski svetovalci potili časih tako, da so bile stene zunaj mokre in je kapalo od strehe. Nekdo je seveda pristavil v staro knjigo s svinčnikom to-le opombo:

„— kadar so bile zabrdške strehe pokrite s snegom in je začel pihati jug!“

Te nerazsodne besede bi bile onečastile vso zabrdsko zgodovino, in čitatelj, ki je pripisal opombo, gotovo ni bil zmožen prav ceniti naših vrlih znancev. Zato sem izbrisal ta pripis in mislim, da s pravico, zakaj dovolj

sem se bavit z zabrško zgodovino in vem, kaj pristoja našim vrlim junakom in kaj ne.

Pa kakor je slavna zabrška občinska hiša še zdaj, tako slavna je bila že iz začetka. Že celo spravljanje stavbnega gradiva je bilo jako zanimivo — tako zanimivo, da moram poročati o njem.

Za ostrešje potrebujemo seveda les. Ker so imeli Zabržani mnogo lesa, niso bili zaradi njega v skrbeh, in ko je bilo zidanje občinske hiše sklenjeno, so ga brž šli sekati. Da bi ga pa predolgo ne vozili domov, so začeli premišljati, kako bi se dal ves les naenkrat zapeljati domov. Domač tesarski mojster nasvetuje, naj se bruna naložijo povprečno na močan voz in naj se pred tega upreže toliko živine, kolikor je bo treba za vlako. Nasvet je seveda takoj vsem povolji. Ko je les po modrem načrtu naložen, ga spravi velika množica ljudi in živine vendarle do vasi, četudi z raznimi in velikimi težavami. Skozi vas pa ni bilo mogoče dalje, zakaj cesta med prvima dvema hišama je bila nekoliko preozka. Po kratkem premisleku ne kaže Zabržanom storiti nič drugega nego bruna — na obeh koncih nekoliko odžagati.

Ker pa so hiše v Zabrdu proti sredi bolj in bolj goste in tudi bolj in bolj tesno skupaj, so morali vaščani vedno in vedno les odrezavati, dokler ga zadnjič niso imeli na svojem mestu.

Toda kolika žalost se loti vse vasi, ko opazijo tesarji, da je les postal od vednega odrezavanja prekratek in za ostrešje neporabljiv. V zadregi se ni dalo storiti nič drugega, kakor drugo drevje posekati in ga podolgem spraviti do zidanja. Tako delo je seveda stalo mnogo časa in truda, a ko je bila streha vendar končano dovršena, so pozabili vrli Zabržani na prvo brezuspešno trpljenje, rekoč:

„Mi nismo krivi, da je postal prvič posekani les prekratek; krive so edino naše hiše, ker stoje preblizu ceste. Sicer bi bili bruna spravili že v pravi dolgotni na svoje mesto.“

Mi pa — no — mi moramo seveda pritrditi tem besedam.

* * *

Prišel je dan občega veselja in občee slovesnosti, dan dovršitve občinske zabrške hiše. Vsa vas je zbrana okolo nje, in že odpirajo stari in mladi ljudje usta, da bi, kadar bo zadnji zidar ostavil streho, zaklicali navdušeni: „Živio!“

Ko se to zgodi in se poleže hrup, naznani župan svojemu občinstvu, da hoče takoj otvoriti slavnostno sejo. Občinski svetovalci in odborniki so že zbrani okrog njega in se pripravljajo, da dostojno vstopijo v novo poslopje; a glej, začudeni začnejo majati in kimati z glavami, hoditi okolo poslopja, nekaj iskati in zopet majati z glavami.

Kaj je neki bilo?

Da kratko povem: zidarji, ki so bili seveda sami Zabržani, so bili pozabili narediti duri in okna, in tako nihče ni mogel v novo, sicer krásno občinsko hišo. Toda župan si ve hitro pomagati. Brž vzame lestvo, prikoraca po nji do strehe, odvzame nekaj opeke in naredi obširno luknjo — vhod, kjer tudi izgine.

Vsi se zadovoljno oddahnejo, občinski svetovalci pa store po županovem zgledu in kakor kozli poskačejo pri strešni odprtini k občinski seji. Ker jih pa ni več ven, se začne ljudstvo vendarle bati zanje, misleč si, da so se lahko kaj poškodovali pri korenjaškem skakanju. Posebno pa se ljudstvo močno prestraši, ko zidarski mojster pripomni, da je v naglici pozabil narediti — strop. Skok s strehe do tal je bil torej precej globok.

Kaj takega se še dozdej ni bilo zgodilo v Zabrdi, da bi namreč bilo ljudstvo v taki zadregi brez župana in njegovih svetovalcev, kateri so bili edini, ki so znali svetovati in pomagati v raznih neprijetnih slučajih. Toda pregovor pravi, da sila kola lomi. Zakaj kar se še dozdej ni bilo zgodilo v naši vasi, so storili sedaj Zabržani: brez občinskega svetovanja namreč so sklenili narediti v zid luknjo in skozi njo rešiti jetnike iz neprosto-voljne ječe.

V svojem poslu silno izurjeni domači zidarji so bili prav naglo gotovi z delom in kmalu prileze neka pohabljena postava iz votline, ki žalostno naznani okrogstoječim, da so vsi več ali manj poškodovani in da se je vsem slabo godilo pri globokem skoku. Polagoma prikobaca za prvim tudi drugi, le župana so morali nesti ven, ker je bil tako nesrečno padel, da je obležal.

Zaradi grozne nesreče pa so bili vendarle še veseli, zakaj ljudstvo je zdaj zopet imelo svoje svetovalce in voditelje.

V večer spomin so ohranili luknjo v zidu, češ, da je postala po tem dogodku silno imenitna kot vidno znamenje zabrške bistroumnosti. Nad njo so naredili z zlatnimi črkami na mramornati plošči ta-le napis:

„Tujec, ki potuješ tukaj mimo, postoj na tem mestu in oglej si kraj, kjer je hotela nemila smrt ugonobiti našega ljubljenega župana Petra Prismuka in njegove veleumne svetovalce. Oglej si izhod, skozi katerega je požrtvovalnost hvaležnih Zabržanov rešila svoje voditelje časne pogube!“

* * *

Umljivo je, da je bila občinska hiša tako dolgo osamljena, dokler se niso župan in njegovi vrli tovariši nekoliko ozdravili in si pokrepčali svojih pohabljenih in polomljenih udov. Še tisti dan, ko je zadnji ostavil bolniško posteljo, so se morali pokazati ljudstvu, ki jih je posadilo na visoko naložen senen voz, da so jih lahko vsi videli. Vriskaje so jih vozili po vasi.

Ko jih pripeljajo do novozidane hiše, veli župan vozniku, naj nekoliko postoji. Ko še z roko namigne ljudem, naj bodo tiho, začne govoriti:

„Dragi prebivalci veleslavnega Zabrdi, dragi moji prijatelji in znanci! Poslopje brez duri bi bilo res nekaj posebnega in imenitnega za naš trg, a ker bi bilo na tak način praktično le nekoliko uporabno, sem se odločil s težkim srcem, da privolim narediti duri. Mislim pa, da vsi razvidite to potrebo.“

Ljudstvo seveda pritrdi, in v nekaterih dneh je bilo delo dovršeno. Prva seja pa se je vršila v pravi egipčanski temi, zakaj dvorana tudi ni imela oken. Bili so torej zopet žalostni dnevi za zabrško prebivalstvo.

(Konec.)